

Huvudman

Nyköpings kommun
kommun@nykoping.se

Beslut

Datum 2026-06-22
Dnr SI 2026:2996
Sida **1 (11)**

Ärendet

Tillsyn av Nyköpings högstadium anpassad grundskola i Nyköpings kommun.

Beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Nyköpings kommun att senast den **1 oktober 2026** ha vidtagit nedan angivna åtgärder avseende brister rörande att undervisningen bedrivs under ledning av lärare, garanterad undervisningstid, utredning av frånvaro och planen mot kränkande behandling. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Om Nyköpings kommun inte följer detta föreläggande kan mer ingripande sanktioner komma att aktualiseras.

Beslutet om föreläggande gäller omedelbart enligt 26 kap. 10 § tredje stycket skollagen. Beslutet om föreläggande får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Nyköpings kommun ska vidta följande åtgärder

Undervisningen bedrivs under ledning av lärare

1. Se till att all undervisning bedrivs under ledning av lärare. Huvudmannen ska i samband med redovisningen av vidtagna åtgärder inkomma med uppgifter om vilka lärare som ansvarar för och bedriver undervisning i respektive ämne och ämnesområde, inklusive enskild undervisning, i den anpassade grundskolan samt uppgifter om deras anställningsform (1 kap. 3 § och 2 kap. 15 §, 5 kap. 2 § skolförordningen (2011:185)).

Garanterad undervisningstid

2. Se till att eleverna på skolenheten får minst den garanterade totala undervisningstiden i ämnena slöjd, hem- och konsumentkunskap, idrott och hälsa, musik, teknik och de naturorienterade ämnena, om inte avvikelser är beslutade genom beslut om anpassad studiegång eller annat beslut av rektor. Av huvudmannens redovisning ska det framgå hur elevernas undervisningstid i respektive ämne har schemalagts. Huvudmannen ska även inkomma med samtliga elevers scheman (11 kap. 7 §, 10 kap. 2 § skolförordningen och bilaga 2 till skolförordningen).

Plan mot kränkande behandling

3. Se till att planen mot kränkande behandling innehåller en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av elever vid den anpassade grundskolan samt en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året. Planen ska anpassas efter de särskilda förhållanden som råder i den egna verksamheten. En reviderad plan mot kränkande behandling, med det innehåll som anges ovan, ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (6 kap. 6 och 8 §§ skollagen)

Frånvaro

4. Rektorn ska, beträffande de elever som har upprepad eller längre frånvaro, se till att frånvaron skyndsamt utreds om det inte bedömts som obehövt. Utredningarna ska genomföras oavsett om frånvaron är giltig eller ogiltig och ska genomföras i samråd med eleven, elevens vårdnadshavare samt elevhälsan. Rektorn ska i en förteckning dokumentera vilka elever som under perioden **från 18 augusti till den 25 september 2026** bedömts ha upprepad eller längre frånvaro och vilket datum en utredning om orsakerna till frånvaron har inletts för respektive elev. Om utredningar bedöms som obehövliga och utredning inte genomförs ska det av huvudmannens redovisning framgå skälen till detta. Huvudmannen ska även inkomma med två frånvaroutredningar, om sådana finns. Dokumentationen ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (7 kap. 19 a § skollagen)

Områden utan konstaterade brister

Skolinspektionen avslutar ärendet i den del det avser kunskapsområdet sexualitet, samtycke och relationer samt kunskaper om hedersrelaterat våld och förtryck.

Redovisning av åtgärder

Redovisningen av de vidtagna åtgärderna skickas via e-post till skolinspektionen.linkoping@skolinspektionen.se, eller per post till Skolinspektionen, Box 330, 581 03 Linköping. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för ärendet (dnr 2026:2996) i de handlingar som sänds in.

Om ärendet

Skolinspektionen har utifrån myndighetens risk- och väsentlighetsanalys våren 2026 inlett en tillsyn av Nyköpings högstadium anpassad grundskola i Nyköpings kommun.

I tillsynen har Skolinspektionen kontrollerat om verksamheten vid Nyköpings högstadium anpassad grundskola följer gällande bestämmelser om att undervisning bedrivs under ledning av lärare, garanterad undervisningstid, kunskapsområdet sexualitet, samtycke och relation samt kunskaper om hedersrelaterat våld och förtryck, frånvaro och plan mot kränkande behandling.

Tillsynen har genomförts genom intervjuer med elever, lärare, personal i elevhälsan och rektorn samt lektionsobservationer mellan den 6–7 maj 2026. Som en del av tillsynen har även dokumentation granskats, bl.a. frånvarostatistik, elevscheman och åtgärdsprogram. Huvudmannen har yttrat sig över allt material av betydelse för beslutet.

Motivering av beslutet

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen). Vidare ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten (4 kap. 7 § skollagen).

Föreläggande

Undervisningen bedrivs under ledning av lärare

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av inkommen information från huvudmannen och av intervju med rektorn framgår att det förekommer enskild undervisning som planeras av lärare och genomförs av en elevassistent. Av intervju med lärare framkommer att undervisningen planeras av två lärare men att undervisningen i sin helhet bedrivs av en elevassistent på en annan skolenhet. Lärarna har vid få tillfällen träffat berörd elev.

I huvudmannens inskickade dokumentation framkommer vidare att undervisning i trä- och metallslöjd inom ramen för ämnesområdet estetisk verksamhet bedrivs av en elevassistent, vilket bekräftas i intervjuer med

lärare och rektorn. Orsaken som anges är att det schemaläggningen av den legitimerade läraren i ämnet trä- och metallslöjdslöjd görs för grundskolan först och att det därefter inte går att få tillgång till läraren i tillräcklig omfattning för den anpassade grundskolan som läser ämnesområden.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår bland annat att med undervisning avses processer som på lektioner eller vid andra lärtillfällen leds av lärare mot mål som anges i förordningar och andra författningar som ansluter till denna lag och som syftar till utveckling och lärande genom att elever inhämtar och utvecklar kunskaper och värden (1 kap. 3 § skollagen).

Av skollagen framgår även att en legitimerad lärare har ansvar för den undervisning som han eller hon bedriver. Detsamma gäller en lärare som är undantagen från krav på legitimation enligt föreskrifter som meddelats med stöd av 13 § tredje stycket och den som bedriver undervisning i fall som avses i 17 § och 18 § andra stycket 1–3. (2 kap. 15 § skollagen)

Av skolförordningen framgår att eleverna genom strukturerad undervisning ska ges ett kontinuerligt och aktivt lärarstöd i den omfattning som behövs för att skapa förutsättningar för att eleverna ska uppfylla de kriterier för bedömning av kunskaper eller betygskriterier som minst ska uppfyllas och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för utbildningen (5 kap. 2 § skolförordningen).

I förarbetena till skollagen anges att det utöver utbildade lärare kan finnas annan personal som deltar i skolarbetet, som till exempel elevassistenter. Dessa kan, som ytterligare vuxna i undervisningssituationen, bidra till att skapa trygghet för eleverna och på olika sätt medverka i genomförandet av undervisningen. Regeringen vill dock poängtera att resurspersoner som inte har en utbildning för den aktuella undervisningen inte heller ska vara de som ansvarar för undervisningen (prop. 2009/10:165 s. 262–263).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att verksamheten vid Nyköpings högstadium anpassade grundskola inte uppfyller författningarnas krav avseende att all undervisning ska bedrivas under ledning av lärare. Det framgår av utredningen att det inte alltid är lärare som ansvarar för planering och genomförande av undervisningen. Av utredningen framgår att delar av undervisningen bedrivs av elevassistenter. Detta avser enskild undervisning för en elev och undervisning i trä- och metallslöjd inom ramen för ämnesområdet estetisk verksamhet. Det innebär att undervisningen i dessa ämnen och ämnesområde inte bedrivs under ledning av lärare och det föreligger därmed en brist.

Garanterad undervisningstid

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Skolinspektionen har inför tillsynen tagit del av huvudmannens timplaner för elever som läser ämnesområden respektive ämnen på skolenheten. Huvudmannen har också skickat in aktuella scheman för samtliga grupper som läser ämnesområden respektive ämnen. Huvudmannens timplan är identisk med författningarnas krav på undervisningstid och innehåller varken mer eller mindre undervisning för något ämne. Rektorn har fördelat tiden över de olika årskurserna. Timplanen baseras 35,6 veckor. Av den inkomna dokumentationen framgår att skolans val inte tillämpas.

Av de klassscheman som Skolinspektionen tagit del av framgår emellertid att elever som läser ämnen får färre undervisningstimmar i vissa ämnen och årskurser jämfört med vad de ska ges enligt huvudmannens timplan. I slöjd ges eleverna 71 timmar undervisningstid i årskurserna 8 och 9 i stället för 83 timmar. I hem- och konsumentkunskap ges 59 timmar varje årskurs i stället för 62 i årskurs 7 och 74 i årskurserna 8 och 9. I idrott och hälsa ges 71 timmar i stället för 86 timmar i årskurs 7 och 92 timmar i årskurserna 8 och 9. I musik ges 35,6 timmar i stället för 50,5 timmar i årskurserna 7 och 9 och 47,5 timmar i årskurs 8. I naturorienterande ämnen och teknik ges 89 timmar i stället för 123 timmar i årskurs 7 och 125,5 timmar i årskurs 8 och 9.

Enligt Skolinspektionens beräkningar innebär det att med nuvarande scheman ges eleverna under högstadiet följande antal timmar i undervisningstid i respektive ämne (inom parentes anges minsta garanterade undervisningstid enligt skolförordningen):

Slöjd: 213 timmar (235)

Hem- och konsumentkunskap: 177 timmar (295)

Idrott och hälsa: 213 timmar (260)

Musik: 107 (150)

Naturorienterande ämnen och teknik: 267 (374)

Rektorn är osäker på uppgifterna avseende ämnet hem- och konsumentkunskap men bekräftar att undervisningstiden inte når upp till timplanen i övriga angivna ämnen ovan.

I intervjun med lärare framgår att undervisningstiden i hem- och konsumentkunskap är mindre innevarande läsår då grundskolans lärare i ämnet inte har mer tid över för undervisningen i den anpassade grundskolan efter att ha schemalagts för grundskolan. Det gäller också ämnena slöjd och musik där lärare uppger att grundskolan prioriteras vid lärares schemaläggning och att dessa lärare sedan inte har utrymme att

undervisa eleverna i anpassad grundskola enligt timplanen. Rektorn uppger att hen inte känner till vad avsaknad av undervisningstid i alla delar beror på.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att den totala undervisningstiden för varje elev som läser ämnen i anpassade grundskolan ska vara minst 6 890 timmar. För en elev som läser ämnesområden ska den totala undervisningstiden dock vara minst 6 665 timmar (11 kap. 7§ skollagen).

Av skolförordningen framgår att bestämmelser om fördelning av den garanterade undervisningstiden på ämnen och ämnesområden (timplaner) finns i bilaga 2. Huvudmannen får besluta om ytterligare undervisningstid utöver den garanterade undervisningstiden. (10 kap. 2 § skolförordningen)

Vidare framgår av bilaga 2 till skolförordningen den garanterade undervisningstiden för respektive ämne och ämnesområde.

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att huvudmannen inte uppfyller författningarnas krav när det gäller att säkerställa att varje elev som läser ämnen i anpassad grundskola får den garanterade undervisningstiden som eleven har rätt till högstadiet i den anpassade grundskolan och som anges i huvudmannens timplan. Utredningen visar att schemalagningen på skolenheten för de elever som läser ämnen innebär en minskning av undervisningstiden i förhållande till den nationella timplanen för anpassad grundskola och till huvudmannens timplan. Utredningen visar följande skillnader i vad eleverna ges i undervisningstid i förhållande till den garanterade undervisningstiden i timmar för högstadiet:

- Slöjd: 22 timmar
- Hem- och konsumentkunskap: 118 timmar
- Idrott och hälsa: 47 timmar
- Musik: 43 timmar
- Naturorienterande ämnen och teknik: 107 timmar

Skolinspektionens sammantagna bedömning är att elever som läser ämnen inte får sin garanterade undervisningstid tillgodosedd. Det har inte framkommit annat än att elever som läser ämnesområden får sin garanterade undervisningstid tillgodosedd.

Plan mot kränkande behandling

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av dokumentstudier och intervjuer med lärare och rektorn framgår att det finns en gemensam plan mot kränkande behandling för både grundskolan och den anpassade grundskolan vid Nyköpings högstadium. De specifika förhållandena för respektive verksamhet, grundskola respektive anpassad grundskola, framgår inte i planen. Vidare framgår av dokumentstudier samt i intervjuer med lärare och rektorn att aktuell plan inte innehåller någon översikt över åtgärder som ska påbörjas eller genomföras under innevarande läsår för den anpassade grundskolan. Vidare innehåller inte planen någon redogörelse över hur tidigare års åtgärder för att förebygga och förhindra kränkande behandling har genomförts på anpassad grundskola.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att huvudmannen ska se till att det inom ramen för varje särskild verksamhet bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av barn och elever (6 kap. 6 § skollagen).

Av skollagen framgår vidare att huvudmannen ska se till att det varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande årsplan. (6 kap. 8 § skollagen)

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i skolenhetens plan mot kränkande behandling. Utredningen visar att de specifika förhållandena för den anpassade grundskolan saknas i planen mot kränkande behandling. Därutöver saknas en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och elever samt en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året. Avsaknaden av en redogörelse för planerade åtgärder medför också att det saknas en redogörelse för genomförande och uppföljning av åtgärder i föregående årsplan. Redogörelser för planerade åtgärder är viktiga för att huvudmannen ska kunna följa upp och analysera utfallet av åtgärderna samt för att avgöra om ytterligare åtgärder behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling.

Frånvaro

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av intervjuer med lärare och rektorn framgår att vårdnadshavare kontaktas samma dag vid både giltig och ogiltig frånvaro. Frånvaro noteras av lärare i skolans digitala system och ett automatiskt genererat meddelande skickas till elevens vårdnadshavare. Vidare framgår att personal på skolan ringer till vårdnadshavare för att ta reda på orsaken till frånvaron.

Av intervjuer med lärare och representanter för elevhälsan framgår att 15 procents frånvaro under en period på fyra veckor anses vara upprepad eller längre frånvaro. Elevhälsans representanter uppger i intervjun att enligt kommunens rutin för frånvaro ska en frånvaroutredning inledas när frånvaron överskrider 15 procent oavsett om frånvaron är giltig eller ogiltig om det inte bedöms som obehövligt. Obehövligt att starta en frånvaroutredning anses vara exempelvis om eleven har ett känt sjukdomstillstånd.

Av skolenhetens frånvarostatistik för läsåret 2025/26 framgår att det finns minst fem elever som har en frånvaro som överstiger 15 procent. Av informationsinhämtningen från huvudmannen framgår att ingen frånvaroutredning har genomförts på skolenheten.

Av intervjuer med lärare framgår att det finns en elev med upprepad eller längre frånvaro som lärarna anser inte är obehövligt att utreda. Av intervju med rektorn framgår att en frånvaroutredning inte startats för eleven men att det borde startats. Rektorn uppger att det inte genomförts några frånvaroutredningar detta läsår. Enligt rektorn är en orsak till att utredning inte startats att elevhälsan inte är involverade i frågor som rör frånvaro. Av intervjuer med elevhälsans representanter och rektorn framgår att frågor om frånvaro inte behandlas regelbundet på elevhälsomötena och att elevhälsans professioner inte involveras i frågor gällande frånvaro.

Av intervju med rektorn framgår att rektorn anmäler elevers frånvaro till huvudmannen när en utredning om elevers frånvaro har inletts.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår bland annat att en elev i anpassade grundskolan ska delta i den verksamhet som anordnas för att ge den avsedda utbildningen, om eleven inte har giltigt skäl att utebli. Om en elev i anpassade grundskolan utan giltigt skäl uteblir från den obligatoriska verksamheten, ska rektorn se till att elevens vårdnadshavare samma dag informeras om att eleven har varit frånvarande. Om det finns särskilda skäl behöver elevens vårdnadshavare inte informeras samma dag (7 kap. 17 § skollagen).

Vidare framgår av skollagen att om en elev har upprepad eller längre frånvaro från den verksamhet som avses i 17 § ska rektorn, oavsett om det är fråga om giltig eller ogiltig frånvaro, se till att frånvaron skyndsamt utreds om det inte är obehövt. Utredningen ska genomföras i samråd med eleven och elevens vårdnadshavare samt med elevhälsan. Om förutsättningarna för en utredning om särskilt stöd enligt 3 kap. 7 § är uppfyllda ska även en sådan utredning inledas. När en utredning om en elevs frånvaro har inletts ska rektorn se till att frånvaron snarast anmäls till huvudmannen. (7 kap. 19 a § skollagen)

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns en brister i skolans arbete med att utreda upprepad eller längre frånvaro. Av tillsynen framgår att utredning av frånvaro inte alltid startas om en elev har upprepad eller längre frånvaro, även om det inte bedömts som obehövt att starta en utredning. Avsaknaden av frånvaroutredningar riskerar att leda till att effektiva åtgärder för att komma till rätta med elevens frånvaro inte sätts in i rätt tid, alternativt inte sätts in alls.

Skolinspektionen bedömer däremot att verksamheten uppfyller författningarnas krav avseende att vårdnadshavare informeras samma dag vid ogiltig frånvaro och att när skolan startar frånvaroutredningar så anmäls även frånvaron till huvudmannen. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Val av ingripande

Skolinspektionen får förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten (26 kap. 10 § skollagen).

Nyköpings kommun verksamhet vid Nyköpings högstadium anpassad grundskola uppfyller inte författningarnas krav vad gäller lärarledd undervisning, garanterad undervisningstid, utredning av frånvaro och plan mot kränkande behandling. Det finns därför skäl att förelägga Nyköpings kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Områden utan konstaterade brister

Kunskapsområdet sexualitet, samtycke och relation samt hedersrelaterat våld och förtryck

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av huvudmannens inkomna dokumentation framgår att sexualitet, samtycke och relationer är återkommande värdegrundsteman som kontinuerligt pågår i vardagliga situationer. Av intervjuer med rektorn, personal från elevhälsan och lärarna framgår att skolenheten återkommande behandlar kunskapsområdet sexualitet, samtycke och relationer i undervisningen för elever som läser ämnen respektive ämnesområden utifrån en planering i ett årshjul.

Av intervjuer med lärare och rektorn framkommer att kunskapsområdet hedersrelaterat våld och förtryck behandlas återkommande i undervisningen. Exempelvis finns en treårig planering för att säkerställa att området behandlas under elevernas undervisning. Vidare framgår av intervju med lärare att de tar tillvara situationer som uppstår på förekommen anledning för att ta upp frågor kopplade till hedersrelaterat våld och förtryck med eleverna.

Rättslig reglering

Av läroplanen för anpassade grundskolan framgår att skolan har ett ansvar för att eleverna återkommande under skolgången får möta frågor som rör sexualitet, samtycke och relationer. Utbildningen ska därigenom främja alla elevers hälsa och välbefinnande samt stärka deras förutsättningar att göra medvetna och självständiga val. Skolan ska bidra till att eleverna utvecklar förståelse för egna och andras rättigheter och förmedla betydelsen av att sexualitet och relationer präglas av samtycke. I utbildningen ska maktstrukturer kopplade till kön och hedersrelaterat våld och förtryck kritiskt granskas. Eleverna ska även ges möjlighet att utveckla ett kritiskt förhållningssätt till hur relationer och sexualitet framställs i olika medier och sammanhang, bland annat i pornografi. (Lgra22, 1. Skolans värdegrund och uppdrag)

Av läroplanen för anpassade grundskolan framgår vidare att skolan ska ansvara för att varje elev efter genomgången grundskola har fått kunskaper om området sexualitet, samtycke och relationer samt hedersrelaterat våld och förtryck. (Lgra22, 2.2 Kunskaper)

Av läroplanen för anpassade grundskolan framgår också att rektorn har ett särskilt ansvar för att kunskapsområdet sexualitet, samtycke och relationer

samt kunskaper om hedersrelaterat våld och förtryck behandlas återkommande i utbildningen. (Lgra22, 2.8 Rektorns ansvar)

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

X Caroline Göth

Beslutsfattare

Signerat av: Caroline Göth

X Christoffer Martinelle

Föredragande

Signerat av: Christoffer Martinelle